

RAQAMLASHGAN TA'LIM MUHITIDA IKKINCHI TILGA
O'RGATISHNING INNOVATSION PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARI

Kamilova Gulmira Alimovna, professor, p.f.n

Choriyeva Zebiniso Odilovna

Annotatsiya

Ushbu maqolada zamonaviy ta'lim tizimida ikkinchi tilni o'rgatishning innovatsion yondashuvlari ilmiy jihatdan tahlil qilingan. Kommunikativ metod, CLIL texnologiyasi, multimediyaviy vositalar, raqamli platformalar va sun'iy intellekt asosidagi ta'lim resurslarining pedagogik ahamiyati yoritilgan. Shu bilan birga, o'quvchilarning nutqiy kompetensiyasini rivojlantirish, individual trayektoriyani shakllantirish va o'qitish samaradorligini oshirishda innovatsion yondashuvlarning o'rni asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: ikkinchi til, innovatsion yondashuv, CLIL, kommunikativ metod, raqamli texnologiya, sun'iy intellekt.

Аннотация

В статье проводится научный анализ инновационных подходов к обучению второму языку в современной образовательной системе. Рассмотрены коммуникативный метод, технология CLIL, мультимедийные инструменты, цифровые платформы и ресурсы, основанные на искусственном интеллекте. Особое внимание уделено их влиянию на развитие коммуникативной компетенции, индивидуализацию обучения и повышение эффективности образовательного процесса.

Ключевые слова: второй язык, инновационный подход, CLIL, коммуникативный метод, цифровые технологии, искусственный интеллект.

Annotation

This article provides a scientific analysis of innovative approaches to second language teaching in the modern educational system. It examines the communicative method, CLIL technology, multimedia tools, digital platforms, and AI-based learning resources. The study highlights their contribution to the development of communicative competence, personalized learning trajectories, and the overall effectiveness of language education.

Keywords: second language, innovative approach, CLIL, communicative method, digital technology, artificial intelligence.

Kirish. Globallashuv davrida ikki va undan ortiq tilda so'zlashish shaxsning raqobatbardoshligini belgilaydigan asosiy omillardan biriga aylandi. Ta'lim tizimida ikkinchi tilga o'rgatish jarayonini takomillashtirish zamonaviy raqamli texnologiyalar

interaktiv yondashuvlar va multimodal o'qitish strategiyalarini joriy etish orqali amalga oshirilmoqda. Mazkur maqolada raqamli ta'lim muhitida ikkinchi tilga o'rgatishning innovatsion usullari, ularning samaradorlikka ta'siri hamda amaliyotda qo'llash imkoniyatlari tahlil qilinadi.

Globalashuv jarayoni, raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi va xalqaro iqtisodiy, madaniy integratsiyaning kuchayishi dunyo mamlakatlarida ikkinchi tilni o'rgatish masalasini strategik ahamiyatga ega sohalardan biriga aylantirdi. Bugungi kunda xorijiy tilni bilish nafaqat kasbiy faoliyat, balki shaxsiy rivojlanish, xalqaro munosabatlar madaniyatini shakllantirish va axborotdan foydalanish imkoniyatlarini kengaytiradi. Shu sababli ta'lim tizimida ikkinchi tilni o'qitishni samarali tashkil etish, zamonaviy metodlar va innovatsion texnologiyalarni qo'llash dolzarb vazifalardan sanaladi.

An'anaviy uslublar ma'lum darajada samara bergan bo'lsa-da, ular o'quvchilarning individual ehtiyojlarini hisobga olmasligi, faol o'qish faoliyatini rag'batlantirmasligi va kommunikativ ko'nikmalarni cheklab qo'yishi mumkin. Shuningdek, raqamli muhitda o'sib kelayotgan yoshlar uchun interfaol, multimediyaviy va motivatsion o'qitish usullarini joriy etish talabi ortayotir. Ushbu maqolada ikkinchi tilni o'rgatishning zamonaviy innovatsion yondashuvlari, ularning pedagogik asoslari, ta'lim amaliyotida qo'llanilishi va samaradorlik mezonlari ilmiy jihatdan tahlil qilinadi.

Adabiyotlar tahlili. Dunyo tadqiqotchilari (P.K.Gobbo, S.Krashen, J.Harmer) tomonidan ikkinchi tilga o'rgatishda kommunikativ yondashuv, CLIL, Task-based Learning, Blended learning va Mobile learning kabi metodlar samarali ekani ta'kidlangan. Oksford universiteti tadqiqotlari raqamli vositalar (AI-applications, language apps) tilni tez o'zlashtirishga katta hissa qo'shishini ko'rsatadi.

Asosiy qism. Zamonaviy raqamlashgan jamiyatda ikkinchi tilni o'qitish jarayoni yangi imkoniyatlar va o'quv platformalari bilan boyib bormoqda. Xususan, sun'iy intellekt asosidagi texnologiyalar, AR/VR muhitlari, o'yinlashtirish (gamification) usullari va multimodal resurslar ikkinchi tilni tez va samarali o'zlashtirishga xizmat qilmoqda. Innovatsion texnologiyalarning asosiy o'rni shundaki, ular o'quvchining yosh xususiyati, qiziqishi, o'rganish sur'ati va qobiliyatiga moslashgan holda individual tarzda ta'lim bera oladi. Bu esa an'anaviy darsda amalga oshirish qiyin bo'lgan adaptiv o'qitish modelini tatbiq etish imkonini yaratadi.

Sun'iy intellektga asoslangan dasturlar talabning nutqiy xatolarini aniqlab, grammatika yoki talaffuz bo'yicha aniq tavsiyalar beradi. Masalan, masofaviy ta'lim jarayonida AI-assistentlar orqali virtual muloqot qilish, avtomatik baholash va individual mashqlar tayyorlash imkoniyati mavjud. Bu texnologiyalar nafaqat o'quvchining bilim

darajasini oshiradi, balki uning tildan amaliyotda foydalanish imkoniyatini ham kengaytiradi.

Raqamli muhitdagi yana bir muhim tendensiya — o'yinlashtirish. O'yin elementlari (ball yig'ish, daraja oshirish, mukofotlar, testlar) o'quvchilarning o'qishga motivatsiyasini kuchaytiradi. Bu texnika orqali o'quvchi qiyin grammatik mavzularni ham yengil qabul qiladi, chunki o'yinlashtirilgan muhit uning emotsional ishtiroqini oshiradi. Shuningdek, AR va VR texnologiyalari orqali virtual til muhiti yaratilishi ikkinchi tilni amaliyotda qo'llash imkonini sezilarli oshiradi. Masalan, o'quvchi virtual supermarket yoki aeroport muhitida tildan foydalanib, hayotiy vaziyatni modellashtirishi mumkin.

Multimodal o'qitish ham raqamli ta'limning muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Audio, video, matn, grafika, infografika va interaktiv topshiriqlardan bir vaqtda foydalanish o'quvchining bir nechta analizatorlar orqali bilim olishini ta'minlaydi. Bunday integratsiya til ko'nikmalarining kompleks rivojlanishiga olib keladi. Ayniqsa, videoroliklar, onlayn podkastlar, interaktiv testlar va simulatsiyalar tildan foydalanishni tezlashtiradi.

Blended learning — an'anaviy dars va onlayn o'quv muhitini birlashtirgan model sifatida til o'qitishda juda samarali. Bu modelda o'quvchi o'ziga qulay vaqtda onlayn platformalarda mustaqil mashqni bajaradi, auditor darslarda esa kommunikativ faoliyatni amalga oshiradi. Natijada o'quvchining mustaqillik darajasi oshadi, o'qituvchining yuki kamayadi va til o'zlashtirishning samaradorligi ortadi.

Ikkinchi tilda muloqotni shakllantirishda rolli o'yinlar, debate, discussion va jamoaviy loyihalar muhim ahamiyatga ega. Bu usullar o'quvchini faqat nazariy bilim bilan cheklab qo'ymay, balki tilni amaliy qo'llashga o'rgatadi. Masalan, talaba mehmonxonada joy bron qilish yoki restoranda buyurtma berish kabi vazifalar orqali haqiqiy muloqotga yaqin tajriba hosil qiladi. Shunday qilib, innovatsion texnologiyalar til o'rgatish jarayonini yanada dinamik, interaktiv va samarali qiladi.

Xulosa. Zamonaviy ta'lim tizimida ikkinchi tilni samarali o'qitish uchun innovatsion pedagogik yondashuvlar, raqamli texnologiyalar, kommunikativ metodlar va integrativ ta'lim modellarini kompleks qo'llash zarur. Innovatsion yondashuvlar o'quvchining individual ehtiyojlarini hisobga oladi, qiziqish va motivatsiyani oshiradi, tilni amaliy muloqot vositasi sifatida qo'llash ko'nikmasini shakllantiradi. Shu bois ta'lim muassasalarida CLIL, geymifikatsiya, raqamli platformalar va AYI asboblarini joriy etish, o'qituvchilarni zamonaviy texnologiyalar bilan ishlashga tayyorlash, o'quv dasturlarini qayta ko'rib chiqish dolzarb vazifa hisoblanadi. Innovatsion yondashuvlarning samarali joriy etilishi ijtimoiy-fanniy mobillikning oshishiga, raqobatbardosh kadrlar tayyorlanishiga va til o'rganish madaniyatining yuqori darajada shakllanishiga xizmat qiladi.

1. Anderson, J. (2020). *Innovative Approaches to Second Language Learning*. Cambridge University Press.
2. Benson, P. (2015). *Learner Autonomy and Language Education*. Routledge.
3. Coyle, D., Hood, P., & Marsh, D. (2010). *CLIL: Content and Language Integrated Learning*. Cambridge University Press.
4. Godwin-Jones, R. (2018). Emerging technologies: Mobile-assisted language learning. *Language Learning & Technology*, 22(2), 2–11.
5. Rajabov, T. I. (2023). Distinctive Features of Folk Songs that Serve in the Spiritual and Moral Formation of Bukhara Pupils. *Pioneer: Journal of Advanced Research and Scientific Progress*, 2(3), 59-68.
6. Rajabov, Tukhtasin Ibodovich. "The Mechanism of Teaching Uzbek Musical Folklore." *Procedia of Philosophical and Pedagogical Sciences ISSN 2795.546X*: 1.
7. Ibodovich, Rajabov Tukhtasin. "The Educational Significance of Children's Folk Songs in Music Culture Lessons." *European Scholar Journal* 2.6 (2021): 139-141.
8. Alimovna K. G., Abduraufovna B. A. Innovative Approaches to Creating a Developmental Environment for Preschool Children //Web of Teachers: Inderscience Research. – 2025. – T. 3. – №. 3. – C. 1-5.
9. Kamilova, G. A. "PARAMERIK JANRLAR VOSITASIDA EKOLOGIK MADANIYATNI SHAKLLANTIRISHDA PSIXOLOGIK YONDASHUV." *Inter education & global study* 5 (2024): 565-5574.
10. Kamilova, G. A. (2021). MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTIARIGA RAHBARLIK VA BOSHQARISHDA ZAMONAVIY YONDASHUV. *Scientific progress*, 2(7), 1149-1153.
11. Safarova, Soliha, and Gulmira Kamilova. "MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNING ERKIN FIKIRLASHINI SHAKLLANTIRISHDA INTERFAOL USULLARNING AHAMIYATI." *Modern Science and Research* 3.12 (2024): 504-507.
12. Kamilova, G. (2025). MAKTABGACHA YOSH BOLALARDA EKOLOGIK MADANIYAT ASOSLARINI SHAKLLANTIRISH METODIKASI. *Modern Science and Research*, 4(3), 617-622.
13. Olimov S. S., Mamurova D. I. Information Technology in Education //Pioneer: Journal of Advanced Research and Scientific Progress. – 2022. – T. 1. – №. 1. – C. 17-22.

14. Olimov S. S., Mamurova D. I. Opportunities to use information technology to increase the effectiveness of education //International Journal of Early Childhood Special Education (INT-JECSE). – 2022. – T. 14. – №. 02.
15. Abdullaev S., Mamatov D. Pedagogical foundations in the teaching of folk arts and crafts of Uzbekistan in the training of teachers of fine arts //E3S Web of Conferences. – EDP Sciences, 2023. – T. 420. – C. 10019.

